

Riina Karvonen

Projektipäällikkö

Opiskelija-asiainpäällikkö, Ammattiopisto Luovi

MUN REITISTÄ VOIMA VIRTAA

Ammattiopisto Luovin hallinnoimassa MunReitti-hankeessa kehitetään opetus- ja ohjaushenkilöstölle uusia työkaluja ja toimintamalleja erityisopiskelijoiden toiminta- ja työkyvyn vahvistamiseen. Opetushallituksen rahoittamassa kolmivuotisessa ESR-hankeessa Luovin kumppaneina toimivat Työterveyslaitos, Länsirannikon koulutusyhtymä Winnova sekä Suomen ammattiin opiskelevien urheilu ja kulttuurijärjestö SAKU ry.

Keväällä 2009 alkaneen yhteistyön taustalta löytyy valmiiksi monialaista osaamista. Hankkeessa hyödynnetään Luovin ammatillisen erityisopetuksen asiantuntijuuden lisäksi Työterveyslaitoksen ja Porin ammattiopiston (nykyinen WinNova) kehittämiä uraohjauksen menetelmiä ”Koulutuksesta työhön” - ja ”Kohti työelämää” sekä Hollannissa kehitettyä voimaantumisen itsearviointi - ja valmennusohjelmaa.

Kohti Toiminta- ja työkykyä

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan opinnot etenevät opetussuunnitelman ja opiskelijalle laaditun yksilöllisen opintopolun mukaisesti. Tämän lisäksi ammatillisessa erityisopetuksessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan myös henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS. Huolella laaditusta suunnitelmasta huolimatta jo-

MunReitillä tehdään ja koetaan yhdessä.

kaisen opiskelijan matkan varrelle muodostuu jossakin vaiheessa kriittisiä pisteitä ja haasteellisia tilanteita. Siinä vaiheessa kun opiskelija kokee motivaation puutetta, väsymystä, tai opiskelun haasteet tuntuvat ylivoimasilta, punnitaan oppilaitoksen toimintaympäristön tarjoaman ohjauksen ja palvelujen toimivuus ja hyvät keinot. Opiskelijan voimaantumisen mahdollistaminen tavallisessa arjessa ja etenkin opiskelun kriittisissä pisteissä on MunReitin yksi keskeisimmistä tavoitteista. Omien taitojen tunnistaminen ja onnistumisen kokemukset siivittävät nuorta kohti työelämässäkin vaadittavaa itsenäisyyttä ja ammatillista kasvua.

Mun Reitti -valmennusohjelma

MunReitti -valmennusohjelma perustuu voimaantumisen mahdollistavaan dialogiseen ohjaustyöhön sekä opiskelijan toiminta- ja työkykyä vahvistaviin yksilö- ja ryhmäharjoituksiin. Tämän lisäksi arjentaitoja ja itsetuntemusta vahvistavia opintoja on viety oppilaitoksen opetussuunnitelmiin ns. ATTO-opintoina (Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Luovissa opiskelija voi valita opintoihinsa yhden opintoviikon laajuiset opinnot esimerkiksi asiointitaidoista, stressinhallinnasta tai ihmissuhdetaidoista.

Valmennusohjelman tavoitteet, toteutus ja arviointi laaditaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja ne kirjataan opiskelijan HOJKS:aan.

Voimaantumisen mittaminen hollantilaisittain

Mitä sitten ovat MunReitissä käytettävät ohjauksen ja valmennuksen työkalut käytännössä?

Valmennusohjelman perustyökaluna voidaan pitää Hollannissa

Voimaantumisen osa-alueet.

kehitettyä voimaantumisen itsearviointimenetelmää (Vrij Baan), jonka avulla jokainen MunReitin opiskelija pääsee arvioimaan omaa voimaantumisen tasoaan ja valmentautumisen tarvettaan. Itsearviointi jakaa voimaantumisen kuuteen eri osa-alueeseen, jotka ovat

1. Osaaminen

- Opiskelija tunnistaa omat taitonsa ja kykynsä ja luottaa osaamiseensa.

2. Itsemääräämisoikeus

- Opiskelija osaa ja haluaa tehdä omaa elämäänsä koskevat päätökset itsenäisesti.

3. Merkityksen kokeminen

- Opiskelija kokee oman toimintansa mielekkääksi ja omien arvojen mukaiseksi opiskelijan toiminta ja hänen itselleen asettamat päämäärät ovat hänen persoonallisten arvojen mukaisia.

4. Vaikuttavuus

- Opiskelija ymmärtää, että hänen omat toimensa ja päätök-

sensä todella vaikuttavat hänen omaan elämäänsä.

5. Yhteisöllisyys

- Opiskelija löytää paikkansa yhteisössä ja tunnistaa yhteisön pelisäännöt. Hän osaa pyytää tarvittaessa myös apua menettämättä kuitenkaan itsenäisyyttään.

6. Myönteinen minäkuva

- Opiskelija arvostaa itseään ja hyväksyy itsensä sellaisena kuin on.

Itsearvioinnissa opiskelija vastaa sähköiseen kysymyslomakkeeseen, joka mittaa opiskelijan voimaantumista edellä mainittujen kuuden eri osa-alueen mukaan. Kysymykset koskevat opiskelijan ajatuksia, kokemuksia ja tunteita itsestään, vaikutusmahdollisuuksistaan ja osaamisestaan. Vastausten perusteella arviointiohjelma laatii opiskelijan voimaantumisprofiilin, josta yksilöllisen valmennusohjelman rakentaminen aloitetaan yhteistyös-

sä opiskelijan kanssa.

Voimaantumisen sisältöjen tunnistaminen ja niiden mittaaminen auttaa niin opiskelijaa kuin ohjaajaakin tavoitteiden laadinnassa ja käytännön toteutuksen suunnittelussa. Valmennusohjelman laadinnassa voidaan hyödyntää myös valmiita yksilö- ja ryhmäharjoituksia, jotka on laadittu hollantilaisen esikuvan mukaan jokaiselle voimaantumisen osa-alueelle. Nämä harjoitukset tukevat opiskelijan toimintakykyä ja itsetuntemusta ja tarjoavat samalla käyttökelpoisen jäsenyyksen ohjausprosessille.

Dialogi mahdollistaa voimaantumisen ja synnyttää motivaatiota

MunReitissä ohjaustyö nähdään ensisijaisesti kielellisenä vuorovaikutustilanteena. Erialaisten

dialogimuotojen tarkoituksena on auttaa opiskelijan itsereflektiota ja sen kautta tuottaa hänelle kykyä arvioida ja suunnata oman elämänsä kulkua. Voimaantumista tukevat toiminnalliset menetelmät ja hyvinvointia vahvistavat opinnot antavat onnistumisen kokemusta ja herättävät motivaatiota.

Hollantilaisessa ajattelussa kuntoutujan voimaantuminen ja motivoituminen ovatkin kuin kolikon kaksi puolta. Vasta kokemukset omasta kykeneväisyydestä ja toteutuvista mahdollisuuksista saavat opiskelijan motivaation kasvamaan. Kolikkoa pyörittävä voima on opiskelijan aktiivinen osallistuminen niin valmennusohjelmaan kuin muuhun yhteisölliseen toimintaan – myös työhön.

Voimaantuminen yhteisöllisenä tapahtumana tuo uuden näkökulman myös ohjausammattilaisten työhön. Jotta oppilaitosympäris-

tössä voimaantumisen kokemus voisi todella mahdollistua, tarvitaan hyvien ohjausmenetelmien taustalle yhteistä näkemystä ja sitoutumista uudenlaisten ohjausmenetelmien ja arjen toimintamallien käyttöönottoon.

MunReitti-hankkeessa mukana olevien Luovin ja WinNovan opettajat, ohjaajat ja opiskelijapalvelujen henkilöstö on perehdytetty valmennusohjelman ja voimaantumisen mahdollistavien ohjausmenetelmien käyttöön. Kuluva syksyn ja kevään aikana MunReitti-valmentajakoulutusta järjestetään myös muille nuorten ohjaus- ja kuntoutuspalvelujen toimijoille. Tämän lisäksi hankkeessa laadittu harjoitusmateriaali ja hyvinvointia tukevat opinnot kootaan valmentajan käsikirjaksi, jolloin ohjelmaa voivat hyödyntää kaikki nuorten ohjaamisen ja opettamisen parissa työskentelevät.

Tuula on mukana MunReitillä jo toista lukuvuotta.